

«Ἡ Ῥωμανία κι ἄν πέρασεν, ἀνθεῖ καὶ φέρει κι ἄλλο»

■ Γιὰ τὴν Ἀλήθεια καὶ τὴν Δικαιοσύνη

Τὰ 30 χρόνια Γενοκτονιῶν... τῶν Τούρκων κατὰ Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων (1894-1924)*

Ἡ συμπλήρωση ἑκατὸ ἐτῶν (2022) ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ καὶ τὴν πυρπόληση τῆς Σμύρνης ἀπὸ τακτικούς Τούρκους στρατιῶτες καὶ ἀτάκτους Τσέτες μᾶς δίνει τὴν κατάλληλη ἀφορμὴ γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὰ δύσκολα τριάντα χρόνια τῆς **Γενοκτονίας**.

Ἀναφέρομαι στὴν περίοδο 1894-1924, κατὰ τὴν ὁποία οἱ Ὀθωμανοὶ Σουλτᾶνοι, οἱ Νεότουρκοι καὶ οἱ Κεμαλικοί, **βάσει σχεδίου**, ἐξόντωσαν τὸ Χριστιανικὸ στοιχεῖο, Ἑλλήνες καὶ Ἀρμενίους, στὴν Μικρὰ Ἀσία, στὸν Πόντο καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη.

Συνοφίζω τὰ γεγονότα:

- **Περίοδος Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας.** Τὸ 1894-1896 ὁ Σουλτᾶνος Ἀβδουλ Χαμίτ διατάσσει μαζικὴ ἐξόντωση τῶν Ἀρμενίων, τοὺς ὁποίους θεωροῦσε ταραχοποιὰ καὶ διασπαστικὰ στοιχεῖα.

Μὲ ψευδεῖς κατηγορίες περὶ δῆθεν ἐπαναστατικῶν καὶ ἐνόπλων κινημάτων, οἱ Τουρκικὲς Ἀρχές, κυρίως ἡ Χωροφυλακὴ ποὺ ἦταν στρατιωτικὸ σῶμα, ἐβίασαν, ἐφόνευσαν ἢ ἐξόρισαν ἑκατοντάδες χιλιάδες Χριστιανῶν Ἀρμενίων.

- **Περίοδος Νεοτούρκων.** Διωγμοὶ 1914-1922. Ἀπὸ τὸ 1908 τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία δι-οικοῦσε τὸ Κίνημα τῶν Νεοτούρκων, δηλαδή ἀξιωματικῶν, οἱ

όποιοι έμφανίσθηκαν με ψεύτικο φιλελεύθερο προσωπείο.

Η πραγματική ιδεολογία τους ήταν ή πλήρης τουρκοποίηση της αυτοκρατορίας και ή εξόντωση ή / και εκδίωξη όλων τών Χριστιανικών έθνοτήτων. **Οί πιό πολυάριθμες έθνοότητες ήσαν οί Έλληνες και οί Αρμένιοι.**

Τόν Απρίλιο του 1914, πριν από την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οί Νεότουρκοί άρχισαν σφαγές και εκτοπίσεις τών Έλλήνων στα παράλια της Ίωνίας με άποκορύφωμα τά δραματικά γεγονότα της Φώκαιας.

Κατά την διάρκεια του Πολέμου, ή Όθωμανική Αυτοκρατορία έλαβε μέρος με την πλευρά τών Γερμανών και Αυστριακών, ενώ ή Ελλάδα από τó 1917 έλαβε ενεργό μέρος με τó στρατόπεδο της Entente (Αντάντ), δηλαδή τών Άγγλων, Γάλλων και άλλων συμμάχων.

Διαρκούντος του Πολέμου, ή σφαγή τών Έλλήνων συνεχίσθηκε και είναι μία περίοδος, στην όποία δέν έχουμε δώσει την δέουσα σημασία.

Η εξόντωση τών Μικρασιατών Έλλήνων ολοκληρώθηκε με την υποχώρηση του Έλληνικού Στρατού τόν Αύγουστο του 1922 και με τις σφαγές του Αύγουστου - Σεπτεμβρίου 1922.

• **Δεύτερο μέρος Γενοκτονίας τών Αρμενίων.** **Τόν Απρίλιο του 1915** οί Νεότουρκοί, καλυπτόμενοι πίσω από τόν καπνό τών μαχών του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, συνέχισαν την σφαγή και εκτόπιση τών Αρμενίων.

Συμβολική είναι ή ήμερομηνία της 24ης Απριλίου 1915, όταν όλοι οί έπιφανείς Αρμένιοι της Κωνσταντινουπόλεως συνελήφθησαν και εκτοπίσθηκαν με τραίνα στα βάθη της Ανατολίας. **Έλάχιστοι επέζησαν.**

• **1919: Άποκορύφωση της Γενοκτονίας του Ποντιακού Έλληνισμού.** **Στις 19 Μαΐου 1919** αποβιβάζεται στην Σαμφούντα του Πόντου ό άξιωματικός Μουσταφά Κεμάλ, ό όποιος ίδρυσε τó έθνικιστικό κίνημα τών Τούρκων και τελικά κατέλυσε τó σουλτανικό καθεστώς.

Ο Κεμάλ, ό όποιος άργότερα ονομάσθηκε Άτατούρκ, δηλαδή ό πατέρας τών Τούρκων, **έδωσε την διαταγή για την εξόντωση τών Έλλήνων της Μαύρης Θάλασσας, συνεχίζοντας τόν διωγμό που είχε άρχίσει τó 1916.**

Πολλοί από τούς Ποντίους όργάνωσαν άντάρτικο, αλλά τελικά υπέκυψαν στις υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις. Καταδίκες προσχεδιασμένες εκτελέσθηκαν από τά τουρκικά Δικαστήρια

της Άνεξαρτησίας και χιλιάδες Πόντιοι άπαγχονίσθηκαν. Πολλοί άλλοι βρήκαν βίαιο θάνατο με διάφορους τρόπους. Άνω τών 350.000 Έλλήνων εΐναι τά θύματα τής Γενοκτονίας στον Πόντο.

• **1919-1924.** Η δράση τών Κεμαλικών-Τούρκων έθνικιστών και ή Μικρασιατική Καταστροφή.

Στις 2 Μαΐου 1919 ή Έλλάς, με έντολή τών Συμμάχων και ως νικήτρια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, άποβιβάζει στρατό στην Σμύρνη. Η περιοχή παραμένει τυπικά υπό Όθωμανική κυριαρχία και προβλέπεται δημοψήφισμα μετά από 5 χρόνια για να κριθεί ή τελική τύχη τής περιοχής.

Η Όθωμανική Αύτοκρατορία εΐναι με την πλευρά τών ήττημένων και χάνει σημαντικό μέρος τών έδαφών της.

Η Συνθήκη τών Σεβρών του Ίουλίου 1920 δίδει στην Έλλάδα ως κανονικό έδαφος, δηλαδή με πλήρη ένσωμάτωση, την Άνατολική Θράκη πλην Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Έθνικός Διχασμός και ή ύποχώρηση του Στρατού μας, παρὰ τις άρχικες έπιτυχίες, είχαν ως κατάληξη την άποκορύφωση τής Γενοκτονίας εις βάρος του Έλληνισμού. Η Σμύρνη, οί Κυδωνίες-Άϊβαλί και άλλα κέντρα του Μικρασιατικού Έλληνισμού βρέθηκαν τον Αύγουστο-Σεπτέμβριο 1922 στο επίκεντρο του τουρκικού φανατισμού. Άγιοι Νεομάρτυρες άναδεικνύονται, όπως ο Χρυσόστομος Σμύρνης και πολλοί άλλοι Κληρικοί.

• **Σεπτέμβριος-Όκτώβριος 1922:** Η Έλλάς άναγκάζεται να έκκενώσει την Άνατολική Θράκη, άν και μάς εΐχε δοθεί πρό δύο έτών. 260.000 Έλληνες ξερχονται ως πρόσφυγες στην Δυτική Θράκη και στην Μακεδονία.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι διωγμός τών Έλλήνων Θρακών εΐχε άρχίσει την άνοιξη (το Μαύρο Πάσχα) του 1914. Οί πρόσφυγες πρώην κάτοικοι τής Άδριανουπόλεως ιδρύουν την Νέα Όρεστιάδα στον Έβρο.

• **1923.** Καταλύεται το σουλτανικό καθεστώς και ιδρύεται ή Τουρκική Δημοκρατία με κυρίαρχη προσωπικότητα τον Κεμάλ Άτατούρκ.

Ένα εκ τών 16 κειμένων (Πρωτοκόλλων) που άποτελοϋν την Συνθήκη τής Λωζάννης προβλέπει μεταξύ άλλων την άνταλλαγή τών πληθυσμών με θρησκευτικό κριτήριο. Όσοι Έλληνες δέν

σφαγιάσθηκαν ἢ δὲν ἔφυγαν κυνηγημένοι ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία καὶ τὸν Πόντο ἔρχονται ὡς ἀνταλλάξιμοι στὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Μουσουλμᾶνοι τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου φεύγουν γιὰ ἐγκατάσταση στὴν Τουρκία. Ἡ Συνθήκη προβλέπει νὰ παραμείνουν οἱ Ἕλληνες (ὡς ἐθνικὴ μειονότητα) στὴν Κωνσταντινούπολη, Ἰμβρο καὶ Τένεδο καὶ οἱ Μουσουλμᾶνοι (ὡς θρησκευτικὴ μειονότητα) στὴν Δυτικὴ Θράκη. Ἀηλαδὴ αὐτὲς οἱ δύο ὁμάδες ἐξαιροῦνται ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ.

• **1924. Ὁλοκληρώνεται ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν. Ἀπὸ τοὺς τελευταίους Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς ποὺ φεύγουν εἶναι καὶ οἱ Ἕλληνες τῶν Φαράσων τῆς Καππαδοκίας μὲ πνευματικὸ ἡγέτη τὸν Ἅγιο Ἀρσένιο τὸν Καππαδόκη (Χατζηφεφεντή). Μεταξὺ αὐτῶν τὸ βρέφος Ἀρσένιος Ἐζνεπίδης, ὁ μετέπειτα Ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἁγιορείτης. Τὴν ἴδια χρονιά ὀλοκληρώνεται καὶ ἡ ἐξόντωση ἄλλων Χριστιανικῶν πληθυσμῶν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἀσσύριοι (Μονοφυσίτες).**

* * *

Τὰ γεγονότα τοῦ 1922, γνωστὰ μὲ τὸν γενικὸ ὄρο Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ, ἀποτελοῦν μία κλασικὴ μορφή Γενοκτονίας. Οἱ Τοῦρκοι, ἀλλὰ καὶ ὀρισμένοι Ἕλληνες ἀναθεωρητὲς, ἰσχυρίζονται, ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἀπλῶς ἀντέδρασαν στὴν παρουσία τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὅμως οἱ χρονολογίες τοὺς δια-φεύδουν. Ὁ διωγμὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀρχίζει τὸ 1914 μὲ τὶς σφαγὲς στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλαδὴ 5 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποβίβαση τοῦ Στρατοῦ μας στὴν Σμύρνη. Γιὰ τὶς σφαγὲς τοῦ 1914 ὑπάρχει λεπτομερὴς καταγραφὴ στὴν Μαύρη Βίβλο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ἐκδόθηκε τὸ 1919.

Ἡ νομικὴ ὀρολογία περὶ Γενοκτονίας καθιερώθηκε διεθνῶς μὲ ἀπόφαση τοῦ ΟΗΕ τὸ 1948. Ὁ καθηγητὴς Διεθνοῦς Δικαίου καὶ Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς Ἄγγελος Συρίγος, στὸ βιβλίου του «Ἑλληνοτουρκικὲς σχέσεις», χρησιμοποιοεὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ ΟΗΕ γιὰ νὰ ἀποδείξει, ὅτι πράγματι τὸ 1922 ἔγινε Γενοκτονία. Δὲν λησμονοῦμε καὶ τὴν Γενοκτονία τῶν Ποντίων, ἡ ὁποία ἄρχισε τὸ 1916. Ὁ σωστὸς ὄρος, λοιπόν, εἶναι: Γενοκτονία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς.

• **Τὸν Αὐγούστο καὶ Σεπτέμβριο τοῦ 1922, λοιπόν, τὰ Κεμαλικὰ τουρκικὰ στρατεύματα διέπραξαν τὰ ἐξῆς στὶς περιοχὲς ποὺ κατέλαβαν:**

1. Συνέλαβαν όλους τους άνδρες ηλικίας 16 έως 55-60 ετών και τους οδήγησαν στον θάνατο δια των σφαγών ή δια της άσιτίας και της εξαντλήσεως στα Τάγματα Έργασίας (πορείες υπό σκληρές συνθήκες και καταναγκαστικά έργα).

■ ■ Από τους 150.000 άμάχους που συνελήφθησαν στην περιοχή Σμύρνης έφτασαν στην Ελλάδα μόνον 320.

2. Προέβησαν σε μαζικές σφαγές Ελλήνων στην δυτική Μικρά Άσία (Αϊβαλί, Μοσχονήσια, Μαγνησία κ.ά.), όπως είχαν κάνει από το 1919 και στον Πόντο.

3. Κατέστρεψαν έσκεμμένως κατοικίες Ελλήνων, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πυρπόληση της Σμύρνης.

4. Ανάγκασαν 1.000.000 Έλληνες να φύγουν ως πρόσφυγες για να γλυτώσουν την ζωή τους.

5. Και όλα αυτά δεν έγιναν τυχαία ή από παρεκτροπές ατάκτων. Ήταν ή συνέχεια ενός μελετημένου σχεδίου, το οποίο έθεσε σε ενέργεια το 1914 ή ήγεσία των Νεοτούρκων για να εξοντώσει (ή να εκδιώξει) όλους τους Χριστιανούς της Μικράς Ασίας (Έλληνες, Αρμένιους, Ασσυρίους κ.ά.).

(*) Βλ. <https://ardin-rixi.gr/archives/243426>. • Τοῦ Κωνσταντίνου Χολέβα, Πολιτικοῦ Ἐπιστήμονος. • Ἐπιμέλ. ἡμετ.

Βιβλιογραφία:

Ἄγγελος Συρίγος: Ἑλληνοτουρκικὲς Σχέσεις, ἐκδόσεις Πατάκη, Ἀθήνα 2014.

Benny Morris-Dror Zeevi: Ἡ Τριακονταετὴς Γενοκτονία, Ὁ ἀφανισμὸς τῶν Χριστιανικῶν μειονοτήτων τῆς Τουρκίας 1894-1924, ἐκδόσεις Πατάκη, Ἀθήνα 2021.